

L'aer
de Marcela Delpastre
Tèma de la natura

*Entre la peira e l'autra peira, i a la
poussiera. O per cas l'aiga. E per-
dessus lo vent.*

*L'aer per-dessus la peira. Lo vent que
pòrta las nivols, las fuelhas d'aubre e
ta bufada.*

*Lo vent qu'es ta bufada, òme vivent,
la bufada de tot çò que vius, sus terra
e jos la terra,
au pus priond de la peira lo vent.*

*Lo vent que passa dins lo còrs de
tot çò qu'es vivent, la saba, lo sang, los
òs e la mecha daus òs.*

*E dins lo còrs de l'aiga, e dins lo
ventre de la peira. E dins lo còrs de la
poussiera.*

*Lo vent que n'empòrta lo vent, l'aer
que pòrta la clardat, e la font de la
clardat e lo solelh dau jorn.
L'aer qu'es se-mesme peira.*

Questions per un comentari compausat

- 1) Dens lo poèma son presents quate elements constitutius deu monde segon los ancians : quaus son ?
- 2) A qué se ved que l'aire ei lo mei important ?
- 3) La sciéncia dessepara lo minerau, lo vegetau e l'animau. Ei parièr dens lo poèma ?
- 4) Amuishatz que l'aire n'ei pas un element exterior au monde e precisatz per qué o qui ei creat.
- 5) Amuishatz que M. Delpastre despasa lo vielh ordi deus ancians qui pensavan que lo monde èra la combinason de quate elements. Quant i a d'elements per M. Delpastre ?
- 6) Precissatz la plaça de l'òmi dens lo monde.

Dens aqueste poèma a la forma resoludament modèrna, intitolat " L'aer " e tirat deu recuell " Lo sang de las peiras ", Marcela Delpastre, famosa poetessa e escrivan limosina, nos balha la soa concepcion de la Natura que coneishèva tant plan. Qu'estudiaram lo poèma segond tres axes : l'aer principi de tota vita, l'aer , emanacion de la Natura, la plaça de l'òmi dens la natura.

I) L'aer : principi de tota vita

Dens aqueste poèma son presents los quate elements qui d'après los Ancians (Ampedòcle) compausavan lo monde : l'aiga, la tèrra, lo huec (" solelh dau jorn ") e l'aire. Dens lo tèxte, qu'ei

aqueste darrèr element qui ei lo mei important, qu'ei au dessus deus autes : " *L'aer per dessus la peira* ". (cf.doctrina deu presocratic Anaximèn)Que jòga un ròtle primordiau a tots los nivèus de la Creacion. Quan ei en moviment, lavetz aperat vent, que pòt estar ua fòrça cosmica màger, capabla de cambiar lo temps (" *lo vent que pòrta las nivols* "), ua fòrça a l'escala de l'òmi (pòrta " *las fuelhas d'aubre* "), o quitament ua fòrça intima qui entra dens l'òmi puishque pòrta la bufada. Qu'ei l'element qui permet a l'òmi de viver, a l'òmi e a la Tèrra, puishque pòrta la lutz (" *pòrta la clardat* "), l'aiga (" *la font* ") e la calor (" *lo solelh dau jorn* "). Mes lo vent adaiga tanben tot çò de viu, lo vegetau (" *la saba* ") com l'animau dinc au mei pregond (" *lo sang* " portaire de vita, e sustot la " *mecha* " (*medoth*) *daus òs* "). Mes qu'ei present tanben dens la matèria que pensam inèrta com l'aiga o la peira (" *au pus priond de la tèrra lo vent* ") puishque lo poèta los balha un " *còrs* ", un " *ventre* ", tots los atributs de çò de viu. L'aire principi de vita ei pertot dinca dens lo mendre gran de proba (" *e dins lo còrs de la poussiera* "). De hèit que poderé estar assimilat a un diu o a Diu shens qui ne i averé pas de vita.

II) L'aer emanacion de la Natura

Mes s'ei pertot, l'aire ei tanben ua emanacion deu tot. En prumèr eth tanben ei ua partida deu monde, n'ei pas un element estrangèr au monde. Que n'ei la mei petita expression. Qu'ei çò qui sembla amuishar la gradacion dens las très purmèras linhas : que i a las peiras, puish l'element creat per l'erosion de la peira, la proba, puish, mei fin que la proba, l'aiga e enfin l'aire o vent. Mes si com l'avem vist, lo vent permet a tot çò de viu de viver, qu'ei tanben creat per çò de viu (" *Lo vent qu'es ta bufada, òme vivent, la bufada de tot çò que vius, sus terra e jos la terra* "). Arren non pòt pas viver shens eth, mes shens la Natura, n'existiré pas. Qu'ei dens tot e tot qu'ei eth, e eth medish qu'ei dens eth : " *lo vent que n'impòrta la vent* ". Aquesta pensada ei resumida dens la darrèra frasa. Si a la debuta deu poèma que i avè la peira e a costat ua auta peira puish la proba, l'aiga e lo vent, dens la darrèra frasa, tot se mescla, se con.hón en un, quitament los elements mei diferents com la peira pesuga e lo vent leugèr. Marcela Delpastre despasa alavetz lo vielh ordi deus ancians : non i pas mei quate elements constitutius deu monde mes tot qu'ei un.

III) La plaça de l'òmi dens lo cosmòs

Mes s'ei question de la Natura dens aqueste poèma que s'i parla tanben de l'òmi e de la soa plaça. La poetessa l'intercalha directament (" *qu'es ta bufada, òme vivent* "). Com tot poèta qu'a lo poder de véder mei luenh que lo simple mortau, e que considèra qu'ei lo son dever de revelar aus òmis las soas visions. De hèit com los autes elements de la natura, l'òmi n'ei pas en dehòra, au dessus, qu'ei dens la Natura. L'òmi n'ei pas avantatjat mes que pòt esperar a la soa mort, quitament redusit a l'estat de proba (cf. la Bíblia), de viver enquèra despartit dens la Natura.

Conclusion

En tot mesclar paganisme (lo 4 elements, poder de l'aire) e cristianisme (la fòrça vitau de Diu ei pertot), en aquesta fin de sègle qui ved l'òmi de mei en mei copat de la Natura, Marcela Delpastre rapèra que non pòt pas existir d'òmi shens Natura. D'un aute costat que rapèra a l'òmi las soas responsabilitats : shens eth qui hè partida de la Natura, aquesta fòrça vitau se moreish. Tots los elements d'aqueste monde son interconectats e non forman pas qu'un.

Aprestat per Felip BIU